

Kováts Albert

Az itt bemutatandó művész azok névsorát gyarapítja, akik főiskolai végzettség nélkül, szabadiskolai stúdiummal érkeztek a hivatásos képzőművészek családjába. 1936-ban született Budapesten, s már huszonnégy éves korától – 1960 óta – képzőművész hivatásának élhetett. Igaz, a Művészeti Alap tagja csak 1969-ben lett, de az egy évtizedes amatőr tevékenység kellett is a mesterségbeli tudnivalók alapos megismeréséhez, elsajátításához.

Bizonyára a nagyon komolyan vett magánfelkészülésnek köszönheti Kováts Albert, hogy érdeklődési köre igen tág. Pályakezdése óta több műfaj is vonzotta, de a mindenbe „beleköstolás” kapkodó bizonytalankodása nélkül. Kísérletezései mindenkor tartóssá váltak és a művészi önkifejezést eredményesen valósították meg. Az első tiz évben a festészet bűvkörében élt – nem tagadván, hogy példaképei, *Vajda Lajos* és *Paul Klee* milyen nagy hatással voltak rá. Az 1970 és 1980 közötti periódusban viszont már térlasztikával, asz-szambulázzsal (különböző tárgyak együttese) és kollázssal foglalkozott. Korábbi, a konstruktivizmus iránti vonzódása mellé ekkor társult – újabb kifejező eszköztárként – a szürrealizmusnak egyik, mitikus jelképegyüttesekből kialakított ágazata. Kezdetben úgy érezte, hogy a két irányzat összeegyeztetésével a lehetetlenre vállalkozik. Pedig a modern művészetben öelötte ez már sokaknak sikerült, méghozzá magas színvonalon. Hogy aggálya végül is alaptalannak, elképzelése viszont megvalósíthatónak bizonyult, azt – 1980 és 1985 között – mintegy félszáz szellemesen megragadó és bravúrosan mives konstruktív-szürrealista kollázsa hitelesíti.

Mostanában a tusrajz foglalkoztatja. Ilyen lapjain a kollázsok szigorú szerkezetességét szelidebb – lírai és amorf – alakzatok váltották

fel. (Ezekből teszünk közzé most egy válogatást.) A racionális képépítést a rajzokon sem szünteti meg, oldottabb formaviláguk a kötetlenebb technikából ered. Az eljárással való elmélyült foglalkozás egyszersmind új kompozíciók előtanulmányaként és témagyűjtésként is szolgál. A rajzok hozzásegítik a lélek mélyén meghúzódó, kavargó érzések kivetítéséhez. Az effajta ösztönös megnyilatkozás – magyar megfelelő híján – a pszichikai automatizmus meghatározással jelölhető. Ez lehet figurális és nonfiguratív egyaránt, a lényeg a legbelső lelki-érzelmi halmazok spontán megnyilatkozása tárgyiasult vagy absztrakt formában. Kováts Albert az utóbbival, az elvonatkoztatott kifejező eszközökkel él, mert közlendői szintűgy elvontak. Figyelme olyan fogalmakra is irányul, amelyek a szemmel érzékelhető valóságkép részleteivel szintén nem ábrázolhatók, sőt meg se közelíthetők. Miként néhány pályatársánál, nála is a motívumok kétdimenziós térben való mozgása, valamint a térélmény – kitágítással és megnyitással elért – fokozása az egyik lehetőség a valós fogalmak minél érzékletesebb megjelenítéséhez.

Kováts Albert (Bp. Szemere u. 9. 1054) 1967 és 1984 között öt fontosabb önálló kiállítást rendezett Budapesten és más városok rangos galériáiban. Műveit köz- és magángyűjtemények őrzik. A szakmabeliek számára is hasznos könyvet írt *A rajzról* (Corvina, 1973). 1964 óta egész sor világirodalmi művet illusztrált, természetesen figurális rajzokkal. Vallja, hogy a könyvillusztrálás olyan feladat, amelynél az eredetiség igényéről le kell mondani az írott mű szellemi hűségének érdekében. Valóban ez a más művészetek iránti alázat és tisztelet követelménye, az etikus alkotó számára pedig kifejezetten a tisztesség dolga.

Ecsery Elemér